

Дашк^ольная
Праграма

ЧЫТАНКА- МАЛЯВАНКА

Казкі замежных пісьменнікаў

5+



Аверсэв

Прадмова

Шаноўныя дарослыя!

Кніга, якую вы трымаеце ў руках, створана для дзяцей ад пяці гадоў. У ёй сабраны вядомыя творы Шарля Перо, братаў Грым і Вільгельма Гаўфа ў перакладзе на беларускую мову. Дзеці адчуюць сябе сапраўднымі чараўнікамі, калі будуць расфарбоўваць малюнкi і ствараць свой каляровы казачны свет.

«Чытанкі-маляванкі» змяшчаюць літаратурныя творы дашкольнай праграмы розных жанраў: вершы і забаўлянкі, аўтарскія і народныя казкі, легенды і паданні. Кожная кніга падрыхтавана з улікам узроставых асаблівасцей.

Заняткі з «Чытанкамі-маляванкамі» будуць спрыяць развіццю ўважлівасці і эмацыйнай рэакцыі на чытанне, дапамогуць выхаваць у дзяцей любоў да роднага слова, выклікаць інтарэс да літаратуры і самастойнай творчай дзейнасці.

Жадаем поспехаў!

ПАПЯЛУШКА, ЦІ КРЫШТАЛЁВЫ ПАНТОФЛІК

Жыў адзін удавец, і вырашыў ён ажаницца другі раз. Ды ўзяў сабе ў жонкі самую ганарыстую кабету ў свеце. Ад першага мужа былі ў яе дзве дачкі, такія ж злосныя, як і маці. А ў чалавека таксама была дачка, але характару добрага і ласкавага, які яна пераняла ад маці-нябожчыцы.

Не паспелі згуляць вяселле, як мачаха пачала паказваць свой злы нораў: яна прымусіла бедную дзяўчыну рабіць самую чорную работу. Падчарка павінна была мыць падлогу і посуд, прыбіраць у спальнях, а сама жыла ў маленькім пакойчыку на гарышчы, дзе ложкам ёй быў мулкі сяннік. У сястрыных пакоях стаялі модныя ложка і віселі вялікія люстры, у якіх можна было агледзець сябе з галавы да ног. Але бедная дзяўчына моўчкі цярпела і не адважвалася паскардзіцца бацьку, які толькі насварыўся б на яе, бо ва ўсім дагаджаў новай жонцы.

Скончыўшы працу, дзяўчына ціхутка сядала каля каміна ў закутку, у які звычайна змяталі попел. І таму ў доме яе прызвалі Папялушкай. Але нават у беднай вопратцы Папялушка была ў сто разоў прыгажэйшая за сваіх раскошна прыбраных сясцёр.

Аднойчы сын караля даваў баль і запрасіў на яго ўсіх знатных асоб. Дзвюм нашым паненкам таксама прыйшло запрашэнне. Вось ужо яны ўзрадаваліся! Кінуліся адразу выбіраць найлепшыя гарнітуры, прыдумляць прычоскі. Але больш за ўсё клопату выпала зноў Папялушцы.



Каб пашыць паненкам сукенкі, паслалі па найлепшую мадыстку, у найлепшай краме купілі ім банты. Нарэшце па-клікалі спытаць парады і Папялушку, бо густ у яе быў вельмі добры. Папялушка агледзела сястрыц, шчыра параіла ім, як ды што паправіць, і нават сама ўзялася іх прычэсаць, на што сёстры адразу згадзіліся.

Пакуль Папялушка прычэсвала іх, сёстры ў яе пыталіся:

- Папялушка, а ты была б радая паехаць на баль?
- Што вы, паненкі, кпіце? Хіба ж мне туды можна?



– І то праўда. Вось бы пасмяяліся ўсе, калі б убачылі, як Папялушка на баль сунецца!

За такія кпіны іншая наўмысна прычасала б іх дрэнна, але ў Папялушкі было добрае сэрца, і яна пастаралася зрабіць сёстрам самыя прыгожыя прычоскі.

Нарэшце Папялушка праводзіла іх на баль, а калі карэта знікла за павароткай, горка заплакала. Хросная ўбачыла, што дзяўчына плача, і спыталася, што здарылася.

– Мне так хацелася б... мне так хацелася б...

І Папялушка заплакала яшчэ мацней.

Тады хросная, якая была чараўніцай, сказала:

– Ты, напэўна, вельмі хочаш на баль?

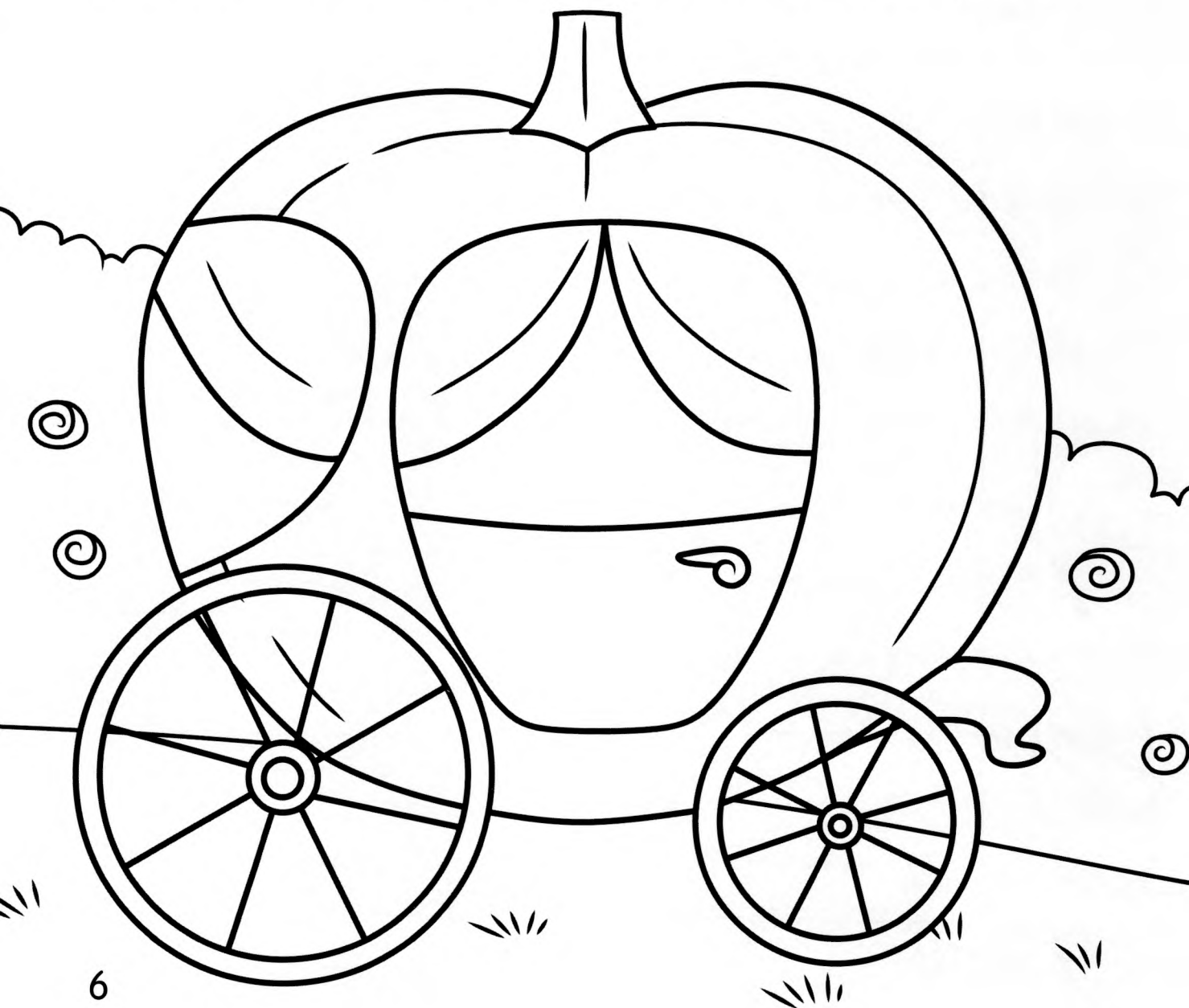
– Але! Вельмі хачу, – сумна адказала Папялушка.



– Ну што ж, слухайся мяне – і патрапіш. Ідзі ў сад ды прынясі мне гарбуз.

Папялушка адразу пабегла і прынесла гарбуз хроснай, тая вычысціла яго, пакінуўшы адну лупіну, дакранулася да яго чарадзейнаю палачкай, і гарбуз ператварыўся ў чароўную залачоную карэту.

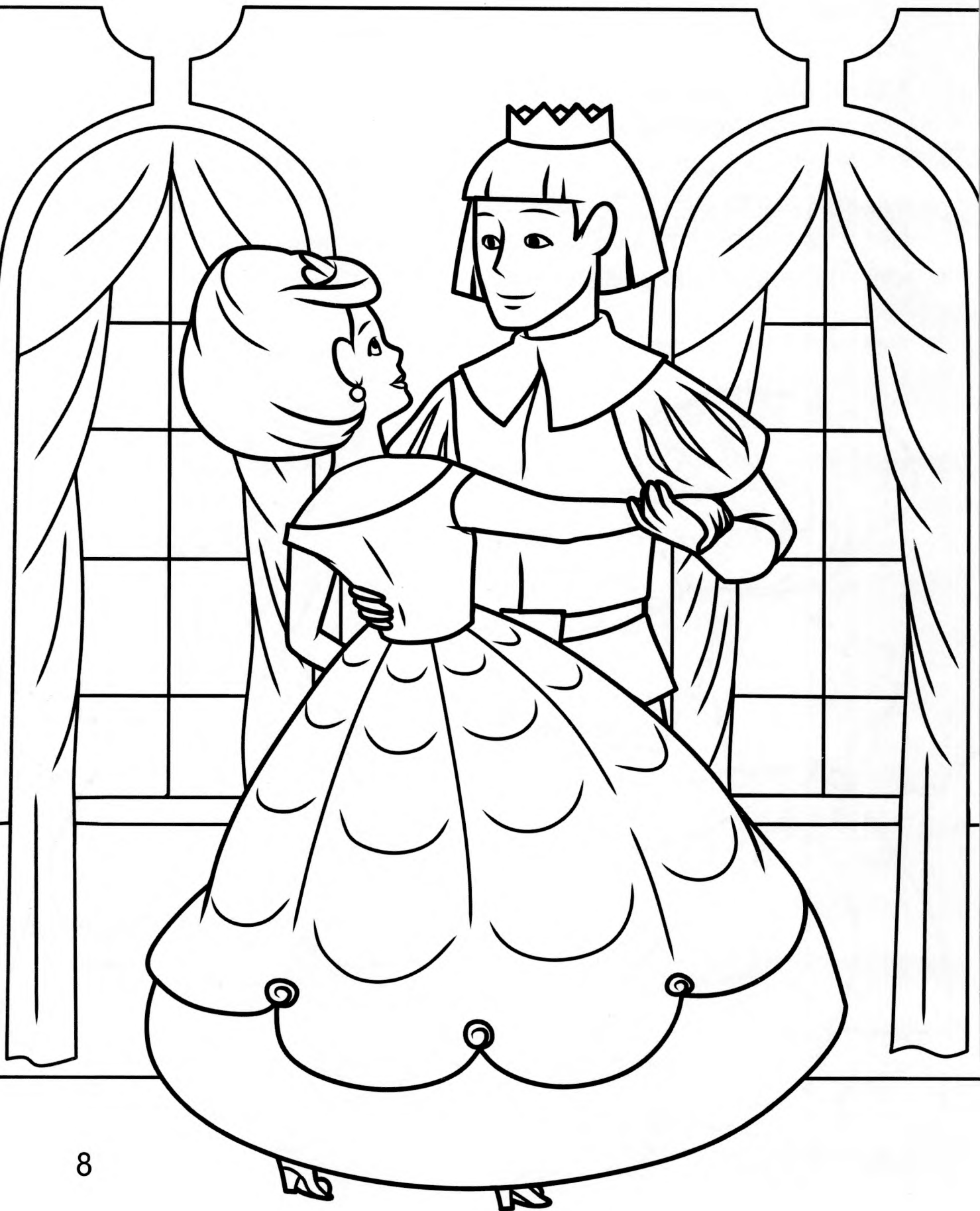
Потым хросная пайшла да мышынай пасткі, дзе знайшла шэсць мышак і пацука. Калі яна адчыніла дзверцы і да-



кранулася да кожнага з іх чарадзейнаю палачкай, мышы адразу ператварыліся ў выдатных шэрых коней, а пацук – у пузатага фурмана.

Як толькі хросная дакранулася сваёй палачкай да Папялушкі, старая сукенка ператварылася ў дзівоснае ўбранне, абсыпанае каштоўнымі камянямі. Потым яна дала дзяўчыне найпрыгажэйшыя ў свеце крышталёвыя пантофлікі.





Калі Папялушка, багата прыбраная, ужо села ў карэту, хросная яе папярэдзіла, што, як бы там ні было, але на балі яна не павінна заставацца пазней за поўнач, бо калі запозніцца хоць на хвіліну, яе карэта зноў зробіцца гарбузом, коні – мышамі, фурман – пацуком, а адзенне набудзе свой ранейшы выгляд.

Дзяўчына паабяцала хроснай, што да поўначы абавязкова пакіне баль, і, не помнячы сябе ад радасці, ад'ехала.

Сын караля, якому паведамілі аб прыездзе нікому не вядомай важнай і багатай прынцэсы, сам выйшаў яе сустракаць. Каб дапамагчы ёй выйсці з карэты, ён падаў ёй руку і правёў у залу, дзе сабраліся госці. Адразу ж запанавала поўная цішыня, усе кінулі танцаваць, скрыпкі змоўклі – так моцна ўсе былі ўражаныя незвычайнаю прыгажосцю незнаёмай прынцэсы. Чуўся толькі прыглушаны шэпт: «Ах! Якая яна прыгажуня!» Нават кароль, хоць быў ужо вельмі стары, не мог звесці з яе вачэй і ціхутка прызнаўся каралеве, што даўно ўжо не бачыў такой прыгожай і прыемнай асобы. Усе паненкі ўважліва разглядалі яе прычоску і вопратку, каб заўтра зрабіць сабе такую самую, калі знойдуцца прыдатная тканіна і ўмелья швачкі.

Сын караля пасадзіў прынцэсу на самае пачэснае месца, а потым запрасіў яе на танец. Яна танцавала так зграбна, што ўсе яшчэ больш замілаваліся ёю. Потым прынеслі самыя раскошныя стравы, але малады прынц амаль нічога не еў: ён увесь час толькі і пазіраў на Папялушку. А яна села побач з сёстрамі і пачала іх усяляк хваліць. Яна пачаставала іх апельсінамі, якія падаў ёй прынц, і гэтыя іх вельмі здзівіла, бо яны зусім не пазнавалі Папялушкі.

Але тут, гамонячы з сёстрамі, Папялушка пачула, як гадзіннік прабіў без чвэрткі поўнач. Яна адразу раскланялася перад гасцямі і як мага хутчэй пабегла з палаца.

Калі яна вярнулася дадому, то пайшла да хроснай і вельмі ёй падзякавала. А потым прызналася, што і заўтра таксама хацела б паехаць на бал, бо яе запрашаў каралевіч.

Калі сёстры вярнуліся, яны распавялі Папялушцы, што на балі была вельмі прыгожая прынцэса, імя якой ніхто не ведае, і што сын караля аддаў бы ўсё на свеце, каб даведацца, хто яна і адкуль. Папялушка ўсміхнулася і сказала:

– Няўжо яна была такая прыгожая? Божа мой! Якія вы шчаслівыя! Як бы я хацела хоць раз зірнуць на яе!

Наступным вечарам абедзве сястры зноў былі на балі, і Папялушка – таксама, але ў яшчэ прыгажэйшым убранні, чым мінулы раз. Сын караля ўвесь час завіхаўся вакол яе і безупынна абсыпаў рознымі пяшчотамі. Дзяўчыне зусім не было часу нудзіцца, і яна забылася на тое, пра што яе папярэдзвала хросная. Ёй здавалася, што яшчэ толькі адзінаццаць, калі раптам гадзіннік выбіў першы ўдар, абвяшчаючы поўнач. Яна падскочыла і жвава, як казуля, кінулася ўпечкі. Прынц пабег быў за ёю, але дагнаць так і не здолеў. Па дарозе дзяўчына згубіла адзін крышталёвы пантофлік, і прынц пяшчотна падабраў яго. Без карэты, задыханая, Папялушка прыбегла дамоў. Яна зноў была ў сваім агідным адзенні, і з усёй пышнасці ў яе застаўся толькі адзін пантофлік – такі самы, як той, што яна згубіла.

У брамнакаў запыталіся, ці не бачылі яны, каб з палаца выходзіла прынцэса. Але яны адказалі, што бачылі толькі



нейкую вельмі неахайную дзяўчыну, падобную больш да сялянкі, чым да паненкі.

Калі сёстры вярнуліся з балю, Папялушка спытала, ці добра яны прабавілі час і ці была на балі тая прыгожая пані. Сёстры адказалі, што была, але калі гадзіннік адбіў поўнач, яна так хутка пабегла, што нават згубіла адзін крышталёвы пантофлік, такі прыгожы, што ва ўсім свеце такіх ні ў кога няма. Сёстры сказалі, што сын караля падабраў той пантофлік і да канца балю ўжо толькі на яго і глядзеў, таму што, вядома ж, вельмі закахаўся ў чароўную ўладальніцу гэтага пантофліка.

Яны казалі праўду, бо праз некалькі дзён сын караля пры ўсім народзе абвясціў, што ажэніцца з той, каму гэты пантофлік будзе аkurat па назе. Спачатку яго перамералі ўсе прынцэсы, потым графіні і ўсе прыдворныя дамы, але ўсё дарма. Нікому ён не падыходзіў.

Прынеслі яго і да дзвюх сяцёр. Як толькі яны не высільваліся, каб усунуць нагу ў пантофлік! Ды нічога ў іх не выйшла. Папялушка пазнала свой пантофлік і, з усмешкай гледзячы на сяцёр, сказала:

– Дайце, я памераю, ці не падыдзе ён мне?

Сёстры пачалі смяцца і кпіць з дзяўчыны. Але прыдворны, які насіў пантофлік, зірнуўшы на Папялушку, заўважыў, што яна прыгожая, і сказаў, што яна мае рацыю, бо ён атрымаў загад даваць мераць пантофлік усім дзяўчатам. Ён запрасіў Папялушку сесці і паднёс пантофлік да яе ножкі. І тут усе ўбачылі, што пантофлік лёгка надзеўся на нагу і аказаўся ў самы аkurat, нібыта быў на яе зроблены. Здзіў-





ленне ў сяцёр яшчэ больш павялічылася, калі Папялушка дастала з кішэні другі такі самы пантофлік і надзела яго на другую нагу. У гэты момант у пакой увайшла хросная. Яна дакранулася да Папялушчынага адзення чарадзейнаю палачкай, і яно зрабілася яшчэ прыгажэйшым, чым ранейшыя два разы.

І тады нарэшце сёстры прызналі ў ёй тую прыгожую прынцэсу, якую бачылі на балі. Яны кінуліся Папялушцы ў ногі, пачалі прасіць прабачэння за ўсё дрэннае, што ёй даводзілася ад іх цярапець. Але Папялушка папрасіла іх падняцца і сказала, што ўсё шчыра ім даравала і хоча, каб яны заўсёды яе любілі.

Ва ўсім гэтым прыгожым убранні Папялушку правялі да маладога прынца. Прынцу яна здалася яшчэ прыгажэйшаю, чым раней, і праз некалькі дзён яны пажаніліся. Папялушка, у якой дабрыні было не меней, чым прыгажосці, запрасіла сяцёр жыць у палац і ў той самы дзень аддала іх замуж за двух знатных паноў.

Шарль Перо.

ЧАРАЎНІЦА

У адной удавы былі дзве дачкі. Старэйшая і характарам, і з твару была так падобная да маці, што іх нельга было адрозніць. Абедзве былі такія агідныя і фанабэрыстыя, што проста жах. А меншая дачка сваёй дабрынёй і сумленнасцю нагадвала бацьку. І да таго ж яна была вельмі прыгожая. Ды, вядома, падобнага да сябе любяць болей, і таму ўдава вельмі любіла старэйшую дачку і трываць не магла малодшай. Яна прымушала яе есці на кухні і ўвесь час давала ёй цяжкую працу.

Абавязкам дзяўчыны было двойчы на дзень хадзіць па ваду аж за дзве вярсты ад дома з вялізным збанам. І вось аднойчы, калі яна была ля крыніцы, да яе падышла бедная кабета і папрасіла напіцца.

– Зараз, зараз, цётка, – сказала прыгажуня.

Яна хуценька спаласнула збан, наліла ў яго вады і падала кабеце. Каб той зручней было піць, дзяўчына ўвесь час яго падтрымлівала. Напіўшыся, кабета (а гэта была чараўніца, якая абярнулася беднай сялянкай, каб пабачыць, якое сумленне ў гэтай дзяўчыны) сказала:

– Ты такая прыгожая, такая добрая і ветлівая, што я хачу зрабіць табе падарунак. Пры кожным слове, якое ты вымавіш, з рота ў цябе будзе выпадаць кветка або каштоўны камень.

Неўзабаве дзяўчына вярнулася дадому. Маці адразу пачала сварыцца, што яе доўга не было.





– Калі ласка, мама, даруйце за спазненне, – сказала прыгажуня.

І пры гэтых словах з рота ў яе ўпалі дзве ружы, дзве перліны і два вялікія дыяменты.

– Што такое? – здзівілася маці. – У яе з рота выпалі дзве перліны і два дыяменты?! Адкуль гэта ў цябе, дачушка? (Упершыню яна назвала яе дачушкай.)

Бедная дзяўчына шчыра распавяла пра ўсё, што з ёй здарылася, і насыпала пры гэтым безліч дыяментаў.

– Вось табе маеш! – сказала маці. – Трэба будзе паслаць туды і маю старэйшую. Чуеш, Фаншона? Хочаш мець такі дар? Тады бяры збанок ды схадзі па ваду да крыніцы, а калі якая-небудзь бедная кабета папросіць у цябе напіцца, налі ёй у збанок вады ды напі.

– Яшчэ чаго! Ні за што не пайду! – груба адказала Фаншона.

– А я кажу, што пойдзеш, – паўтарыла маці, – і зараз жа.

Давялося старэйшай дачцэ ісці. А з сабой яна ўзяла найлепшы срэбраны збанок, які быў у доме. І ледзь яна падышла да крыніцы, як убачыла, што з лесу выйшла раскошна апранутая пані. На гэты раз чараўніца абярнулася прынцэсай, каб пабачыць, наколькі гэтая дзяўчына можа быць несумленая. Яна падышла да старэйшай сястры і папрасіла ў яе напіцца.

– Яшчэ чаго! – крыкнула фанабэрыстая дзяўчына. – Мож вы думаеце, я прынесла гэты срэбраны збанок, каб падаваць вам піць?! Вось што я скажу: піце проста з крыніцы, калі вам так хочацца!

– Вы вельмі няветлівая, – адказала чараўніца, але на твары ў яе не выявілася ніякага гневу. – Ну што ж, раз так, я надзялю вас дарам: пры кожным слове, якое вы скажаце, з рота ў вас будзе выскакваць гадзюка ці рапуха.

Яшчэ здалёк заўважыўшы сваю любую дачушку, маці закрычала:

– Ну што, дачушка мая?

– А нічога, мая матухна, – адказала грубіянка, і з рота ў яе выскачылі дзве рапухі і дзве гадзюкі.

– О, неба! – крыкнула маці. – Што я бачу? Усё гэта праз тваю сястрыцу! Ну, яна ўжо мне заплаціць!

І яна кінулася да малодшай дачкі, каб яе пабіць. Але бедная дзяўчына ўцякла і схавалася ў лесе.

Там яе і спаткаў прынц, які вяртаўся з палявання. Ён заўважыў, якая яна прыгожая, і спытаўся, чаму яна тут адна.

– О, пане! – адказала дзяўчына. – Маці выгнала мяне з дому.

Убачыўшы, што з рота ў яе выпалі шэсць перлін і столькі ж дыяментаў, прынц вельмі здзівіўся і спытаў, як у яе гэта выходзіць. І дзяўчына расказала пра ўсё, што з ёй здарылася. Пачуўшы гэта, прынц вельмі ў яе закахаўся і падумаў, што такі дар не горшы за пасаг любой прынцэсы. Ён прывёз дзяўчыну ў палац да свайго бацькі караля, і там яны пажаніліся.

А яе сястра хутка так усім абрыдла, што родная маці не вытрывала ды выгнала яе з дому. Яна доўга тулялася сям і там, але ніхто не пусціў яе да сябе. Так яна і памерла адна ў нейкім глухім лясным закутку.

Шарль Перо.





КОТ У БОТАХ

Памёр адзін млынар і пакінуў сваім тром сынам толькі млын, асла ды ката. Спадчыну дзялілі нядоўга. Старэйшы брат узяў сабе млын, сярэдні – асла, а малодшаму дастаўся кот.

Вельмі смуткаваў малодшы брат, што выпаў яму такі горкі лёс.

– Добра маім братам! Калі будуць жыць разам, дык і на хлеб змогуць сабе зарабіць. А я – з’ем ката, зраблю са шкуры рукавіцы, а потым – хоць ты з голаду пухні.

Пачуў Кот гэтыя словы, але выгляду не падаў. І сказаў такім разважным і сур’ёзным голасам:

– Не журыцеся, мой гаспадар, дайце мне лепей якую торбу ды купіце боты, каб мне было ў чым лазіць па кустах. А тады ўбачыце, што не такая ўжо благая вам выпала доля, як здаецца.

Хлопец, вядома, не даў Катовым словам вялікае веры. Але і не губляў надзеі, бо хто яго ведае, можа, і праўда, Кот дасць яму якое рады ў няшчасці.

Неўзабаве Кот атрымаў усё, чаго прасіў. Ён адразу хвацка нацягнуў боты, закінуў за плечы торбу і рушыў у лес, дзе вадзілася многа трусоў. У торбу ён насыпаў вотруб’я, заечай капусты, а сам лёг на зямлі і, прыкінуўшыся мёртвым, пачаў чакаць, калі якое трусяня залезе ў торбу пачаставацца пакладзенымі туды ласункамі.

І толькі паспеў ён легчы, як адразу нейкае легкадумнае трусяня трапіла ў торбу. Кот хутка зашморгнуў матуз, схапіў труса і забіў яго.



Горды здабычай, ён рушыў да караля і папрасіў мовіць перад ім слова. Калі Ката пусцілі ў пакоі Яго Вялікасці, ён нізка пакланіўся каралю і сказаў:

– Вашамосць, гэтага труса мне даручыў паднесці вам ад свайго імя маркіз дэ Карабас.

– Ну што ж, – адказаў кароль, – скажы свайму гаспадару, што я вельмі рады яго падарунку.

Другі раз Кот схавався ў жыце і зноў разгарнуў сваю торбу, а калі ў яе ўлезлі дзве курапаткі, зацягнуў матуз і злавіў абедзвюх, а потым занёс курапатак да караля. Кароль прыняў падарунак ізноў з вялікім задавальненнем і загадаў даць Кату гасцінец.

Так два ці тры месяцы Кот насіў каралю дзічыну і аднойчы даведаўся, што кароль са сваёю дачкой, найпрыгажэйшаю прынцэсаю ў свеце, збіраецца на шпацыр па беразе рэчкі. Вось і кажа ён свайму гаспадару:

– Калі вы паслухаецеся маёй парады, дык будзеце шчаслівы да канца сваіх дзён. А дзеля гэтага вам трэба пайсці да рэчкі і там, дзе я пакажу, залезці ў ваду. Усё астатняе я зраблю сам.

Маркіз дэ Карабас паслухаўся Ката і зрабіў усё, як той яму параіў.

І вось сядзіць ён у вадзе, а побач якраз праязджае кароль. Тут Кот як закрычыць:

– Ратуйце! Ратуйце! Маркіз дэ Карабас топіцца!

Пачуўшы гэтыя крыкі, кароль высунуў галаву з карэты і, пазнаўшы Ката, адразу загадаў сваёй варце хутчэй бегчы ды дапамагчы маркізу дэ Карабасу.

Пакуль небараку маркіза выцягвалі з рэчкі, Кот падышоў да карэты і сказаў каралю, што, калі яго гаспадар купаўся, нечакана з'явіліся злодзеі і ўкралі ўсё яго адзенне (якое хіт-рун схаваў пад вялікім каменем).

Кароль адразу загадаў служкам прывезці маркізу дэ Карабасу адзін з найлепшых сваіх гарнітураў. Калі той апра-нуўся, кароль сустрэў яго вельмі ласкава. Прыгожае адзенне вельмі маркізу пасавала (а ён і сам з сябе хлопец быў ладны), і каралеўская дачка адразу яго ўпадабала. Варта было маркізу дэ Карабасу два-тры разы зірнуць на каралеўну з пашанай і трошкі з пяшчотай, як яна закахалася ў яго без памяці.

Кароль запрасіў маркіза ў карэту, і далей яны паехалі разам. Кот пабег наперад і, убачыўшы на сенажаці касцоў, сказаў ім:

– Гэй, людзі добрыя, касцы! Калі вы не скажаце каралю, што гэта сенажаць маркіза дэ Карабаса, вас усіх патаўкуць на дробны мак!

Кароль сапраўды спытаў у касцоў, чыя гэта сенажаць.

– Маркіза дэ Карабаса, – адказалі яны хорам.

– У вас добрыя землі, – сказаў кароль маркізу дэ Карабасу.

– Так, Ваша Вялікасць, – адказаў маркіз. – Гэтая сенажаць кожны год дае багаты прыбытак.

Потым Кот напаткаў жняцоў і сказаў ім:

– Гэй, людзі добрыя, жняцы! Ведайце: калі вы не скажаце, што ўсё гэтае жыта належыць маркізу дэ Карабасу, вас усіх патаўкуць на дробны мак!

Кароль, які ехаў следам, захацеў даведацца, чыё гэта жыта расце ўздоўж дарогі.



– Маркіза дэ Карабаса, – адказалі жняцы.

І кароль зноў парадаваўся такому адказу.

А Кот усё бег наперадзе карэты і ўсім, каго ні сустракаў, паўтараў тое самае.

Нарэшце Кот прыбег у раскошны замак, дзе гаспадаром быў Людаед, найбагацейшы з усіх людаедаў у свеце, бо ўсе землі, па якіх праязджаў кароль, былі пад уладаю гэтага замка.

Кот, які загадзя паклапаціўся праведаць, хто такі гэты Людаед і што ён умее рабіць, папрасіў дазволу пагутарыць з ім.

Людаед прыняў яго так ветліва, як толькі можа прыняць людаед, і запрасіў сесці.

– Мяне запэўнівалі, – раптам сказаў Кот, – што вы нібыта здольны ператварацца ва ўсякіх жывёл, што вы можаце зрабіцца, напрыклад, ільвом ці сланом.

– Гэта праўда, – грубым голасам адказаў Людаед. – І каб ты болей не сумняваўся, я зараз на тваіх вачах абярнуся ў ільва.

Кот так напалохаўся, убачыўшы перад сабой ільва, што стрымгалоў ускараскаўся аж на самы дах, хоць рабіць гэта было цяжка і небяспечна, бо хадзіць у ботах па гонце вельмі нязручна.

Калі Людаед набыў свой ранейшы выгляд, Кот спусціўся з даху і прызнаўся, што леў нагнаў на яго добрага страху.

– А яшчэ мне бажыліся, – сказаў Кот, – ды ў гэта я ўжо зусім не веру, быццам вы ўмеце абарочвацца ў самых драбнюткіх звяркоў, напрыклад у пацука ці ў мыш. Але мне, прызнаюся, здаецца, што гэта абсалютна немагчыма.



– Немагчыма? – зароў Людаед. – Зараз пабачыш.
І ён імгненна ператварыўся ў мыш. Кот адразу кінуўся на яе і з’еў.

Тым часам побач якраз праязджаў кароль. Ён заўважыў раскошны замак і захацеў паглядзець на яго зблізу.

Кот пачуў грукат карэты, выбег насустрач і сказаў:

– Сардэчна запрашаем Вашу Вялікасць у замак маркіза дэ Карабаса!

– Няўжо, пане маркізе?! – крыкнуў кароль. – І гэты замак таксама ваш? Хіба можа быць штось прыгажэйшае за гэты двор і будынкі?! Калі дазволіце, хацелася б зірнуць і на вашыя пакоі.



Маркіз падаў прынцэсе руку, і следам за каралём яны ўвайшлі ў вялікую залу. Там стаяў стол з дзівоснымі стравамі, прыгатаванымі для сяброў Людаеда, якія пабаяліся сёння завітаць да яго, убачыўшы карэту караля.

Кароль быў зачараваны знатнасцю маркіза дэ Карабаса, а яго дачка ад каханя ледзь зусім не страціла розум. І вось, выпіўшы пяць ці шэсць кубкаў запар, кароль прамовіў:

– А ці не хочаце вы, пане маркізе, быць мне зяцем?

З нізкім паклонам маркіз падзякаваў каралю за такі вялікі гонар і ў той самы дзень ажаніўся з прынцэсай. А Кот зажыў вялікім панам і болей ужо не лавіў мышэй. Хіба што зрэдку – дзеля забавы.

Шарль Перо.



СПАДАРЫНЯ ЗАВІРУХА

Ва ўдавы было дзве дачкі. Адна была прыгожая і працавітая, а другая – брыдкая і лянiвая. Але ўдава больш любiла лянiвую, бо гэта была яе родная дачка, а падчарку прымушала рабiць усю працу ў доме.



Бедная дзяўчына шторанку мусіла сядачь ля калодзежа і прасці так шмат, што на яе пальцах выступала кроў. Адноўчы кроў заліла ўсё верацяно, дзяўчына нахілілася, каб памыць яго, але верацяно выскачыла ў яе з рук і ўпала ў калодзеж.

Заплакала падчарка і пабегла да мачыхі расказаць пра сваю бяду. Тая пачала сварыцца і была такой жорсткай, што сказала:

– Раз здолела ўпусціць, здолей і дастаць.

Вярнулася дзяўчына да калодзежа і з гора кінулася ў ваду. Яна страціла прытомнасць, а калі прыйшла ў сябе, то ўбачыла, што ляжыць на прыгожым лузе, там



свеціць сонца і цвітуць тысячы кветак. Яна пайшла па лузе далей і ўбачыла печ, поўную хлеба. Хлеб крычаў:

– Ах, дастань мяне, дастань мяне, бо я згару! Я даўно ўжо спёкся!

Дзяўчына падышла і лапатай дастала ўсе боханы адзін за адным. Потым пайшла далей і прыйшла да яблыні, на якой было шмат спелых яблыкаў. Яблыня крычала:

– Абтрасі мяне, абтрасі мяне! Мае яблыкі ўжо саспелі!

Пачала дзяўчына трэсці дрэва, і яблыкі дажджом пасыпаліся на зямлю. Яна трэсла, пакуль не стрэсла ўсе яблыкі. Потым склала іх у кучу і пайшла далей.

Нарэшце яна прыйшла да хаткі, з акна якой выглядвала старая. У яе былі такія вялікія зубы, што дзяўчына спалохалася і хацела ўцякаць. Але старая крыкнула ёй:

– Чаго ты баішся, мілае дзіця? Заставайся ў мяне. Будзеш добра працаваць, то і табе будзе добра. Толькі сцялі мне акуратна пасцель і старанна яе ўзбівай, каб пер'е ва ўсе бакі ляцела. Тады на зямлі ідзе снег. Я – спадарыня Завіруха.

Старая так ласкава размаўляла з дзяўчынай, што на сэрцы ў яе пацяплела і яна засталася на службе. Дзяўчына старалася ва ўсім дагаджаць старой, а пасцель узбівала так моцна, што пер'е лётала навокал, нібы сняжынкі. Таму жылося ёй добра, яна не чула ніводнага злога слова, а смажанага і варанага мела ўдосталь. Так прабыла яна колькі часу ў Завірухі і пачала сумаваць. Спачатку яна і сама не разумела, чаго ёй не хапае, а потым здагадалася, што сумуе па доме. І хоць тут ёй жылося ў тысячу разоў лепш, усё ж яна захацела вярнуцца. Нарэшце яна сказала старой:



– Я засумавала па доме. І хоць мне вельмі добра тут, я павінна падняцца і вярнуцца да сваіх.

Спадарыня Завіруха сказала:

– Мне падабаецца, што ты хочаш дадому. Ты мне добра служыла, таму я сама правяду цябе наверх.

Яна ўзяла дзяўчыну за руку і прывяла да вялікай брамы. Калі дзяўчына праходзіла пад брамай, паліўся залаты дождж і яна ўся пакрылася золатам.

– Гэта табе за стараннасць, – сказала Завіруха і дала ёй верацяно, якое звалілася ў калодзеж.

Пасля брама зачынілася, і дзяўчына аказалася наверх, ля дома мачыхі. Калі яна зайшла на двор, певень, што сядзеў на калодзежы, закрычаў:

– Кукарэку! Наша залатая дзяўчына вярнулася!

Яна зайшла ў дом, а з-за таго, што ўся яна была ў золаце, мачыха і сястра сустрэлі яе ласкава.

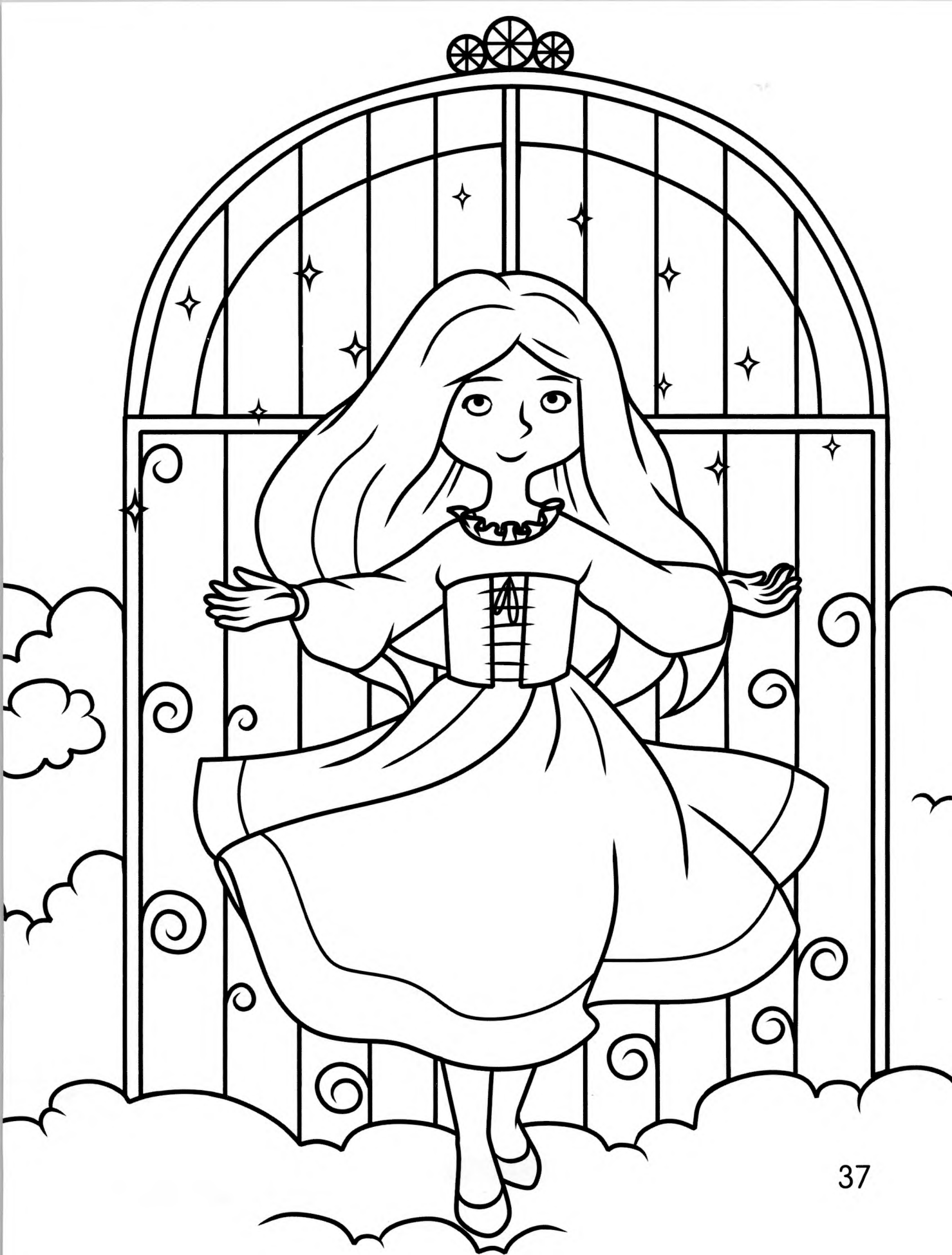
Дзяўчына сказала пра ўсё, што з ёй здарылася, і калі мачыха даведалася, адкуль такое багацце, захацела здабыць шчасце і для сваёй лянiвай ды брыдкай дачкі.

Лянiвіца таксама мусіла сесці ля калодзежа і прасці. Яна пакалола сабе рукі аб калючкі, запэцкала верацяно крывёю, кінула яго ў калодзеж і сама скочыла следам.

Яна трапіла на той самы прыгожы луг, што і сястра, і той жа сцежкай дайшла да печы. Хлеб зноў закрычаў:

– Ах, дастань мяне, дастань мяне, бо я згару! Я даўно ўжо спёкся!

– Буду я праз цябе пэцкацца! – адказала гультайка і пайшла далей.





Хутка яна дайшла да яблыні, якая крычала:

– Абтрасі мяне, абтрасі мяне! Мае яблыкі ўжо саспелі!

– Вось яшчэ! – адказала гультайка. – А раптам яблык упадзе мне на галаву?

Калі яна прыйшла да дома спадарыні Завірухі, то зусім не баялася, бо ўжо чула пра яе вялікія зубы, і адразу нанялася на працу. У першы дзень яна яшчэ старалася, рабіла ўсё, што казалі гаспадыня, бо думала пра золата, якое атрымае ў падарунак. На другі ж дзень пачала ленавацца, на трэці яшчэ больш, а потым і зусім не захацела рана падымацца з ложка. Яна дрэнна засцілала пасцель і не ўзбівала яе так, каб пер'е ляцела ва ўсе бакі. Хутка гэта надакучыла спадарыні Завірусе, і яна сказала дзяўчыне ісці дадому. Гультайка ўзрадавалася, думала, што зараз і на яе палецца залаты дождж. Спадарыня Завіруха давяла яе да брамы, але калі гультайка пад ёй праходзіла, на яе выліўся кацёл смалы.

– Гэта табе за працу, – сказала Завіруха і зачыніла браму.

Вярнулася гультайка ўся ў смале, а пеўнік, што сядзеў на калодзежы, закрычаў:

– Кукарэку! Наша брудная дзяўчына вярнулася!

А смала так моцна да яе прыліпла, што не змылася да канца жыцця.

Браты Грым.



МАЛЕНЬКІ МУК

1

У горадзе Нікеі ў невялікім старым доме жыў карлік, якога звалі Маленькі Мук. Бацька яго быў чалавекам паважаным, але небагатым. Адноўчы ён занядужаў і памёр, не пакінуўшы Маленькаму Муку ніякіх грошай, і сваякі выгналі малога з дому. Ён абматаў галаву вялізным бацькавым турбаном, прычапіў да пояса кінжал і пайшоў у белы свет.

Два дні ён ішоў без адпачынку па вялікай дарозе, а на трэці ўбачыў з пагорка прыгожы горад і апоўдні з апошніх сіл дацягнуўся да гарадской брамы. Стомлена блукаў ён па вуліцах, не ведаючы, куды падацца, але ўбачыў, што ў адным доме расчынілася акно і нейкая старая кабета заспявала:

Суседка, сусед,
Гатовы абед!
Столік накрыты,
Каб кожны быў сыты.
Суседка, сусед,
Чакае абед!

Дзверы тут жа адчыніліся, і туды пачалі заходзіць каты і сабакі. Мук таксама зайшоў. Старая заўважыла яго і сярдзіта спытала:

– Чаго табе?

– Ты клікала на абед, – адказаў Мук, – а я вельмі галодны.

Старая засмяялася і сказала:

– Усе ведаюць, што я гатую ежу толькі для сваіх мілых котчак. А каб ім не было сумна, запрашаю суседзяў.

– Пакармі заадно і мяне, – папрасіў Мук.

Старая пашкадавала карліка, накарміла яго і сказала:

– Заставайся ў мяне на службе. Праца лёгкая, жыць ты будзеш добра.

2

Так Мук застаўся служыць старой пані. Ён даглядаў катой і сабак, але моцна нудзіўся. Да таго ж, гаспадыня ніколі не плаціла абяцаны заробак.

Аднойчы, калі яе не было, да Мука падбег сабачка і пацягнуў яго за крысо ў спальню. Там ён штурхануў маленькія дзверы і зайшоў у пакой. Мук пайшоў следам. У пакоі было шмат старых сукенак і дзівоснага старадаўняга посуду.



Карліку найбольш спадабаўся адзін крышталёвы збан. Ён узяў яго і пачаў разглядаць, але раптам накрыўка звалілася на падлогу і разбілася.

Карлік спалохаўся і хацеў ужо ўцякаць, але раптам заўважыў у куце вялікія непрыгожыя пантофлі. Яго ўласны абутак зусім разваліўся, таму ён абуў іх, захапіўшы заадно і тоненькі кіёк, які стаяў побач.

Мук вылецеў з дому і бег, пакуль горад не застаўся зусім далёка. Здаецца, ногі самі неслі яго наперад. Нарэшце ён захацеў спыніцца, але нічога не атрымалася, бо новыя пантофлі неслі яго далей. Ён адчайна замахаву рукамі і закрычаў:



– Тпру! Стой!

Пантофлі тут жа спыніліся, а змучаны малы паваліўся на траву і заснуў.

3

Яму прысніўся дзіўны сон. Быццам той сабачка сказаў: «Гэта чароўныя пантофлі. Тройчы павярніся на абцасе – і яны перанясуць цябе, куды захочаш. А кіёк дапаможа шукаць скарбы. Там, дзе закапанае золата, ён стукне тройчы, а там, дзе срэбра, – двойчы».

Прачнуўшыся, Мук вырашыў праверыць, ці праўда гэта. Ён тройчы павярнуўся на адной назе і сказаў пантофлям:

– Перанясіце мяне ў суседні горад!

І праз імгненне Маленькі Мук апынуўся на базары ў незнаёмым горадзе.

«Можа, пантофлі прынясуць мне пажытак? – падумаў ён. – Паспрабую наняцца да караля скараходам».

Ён пайшоў да палаца і папрасіў варту правесці яго да начальніка рабоў, каб наняцца на службу.

– Жартуеш? У цябе ножкі тоненькія, як палачкі! – пагардліва засмяўся начальнік.

– Шаноўны спадар, – адказаў Мук, – я не жартую. Давайце паспрачаемся, што я абганю вашага найлепшага скарахода.

Карлік падаўся начальніку рабоў забаўным, і ён вырашыў пацешыць караля і зладзіць вечарам на вялікім лузе спаборніцтвы.

4

Калі кароль з каралевай селі на свае месцы, Маленькі Мук выйшаў на луг і нізка ўсім пакланіўся. Вось з’явіўся са-



мы хуткі каралеўскі скараход. Прынцэса махнула насоўкай, і абодва сапернікі стралой паімчаліся праз луг. Але не паспеў скараход прабежчы і двух крокаў, як Маленькі Мук ужо быў ля фінішу. Кароль і каралева запляскалі ў далоні, а карлік зноў нізка пакланіўся і сказаў:

– О магутны кароль! Вазьмі мяне на службу.

– Добра, – сказаў кароль. – Ты будзеш маім асабістым скараходам.

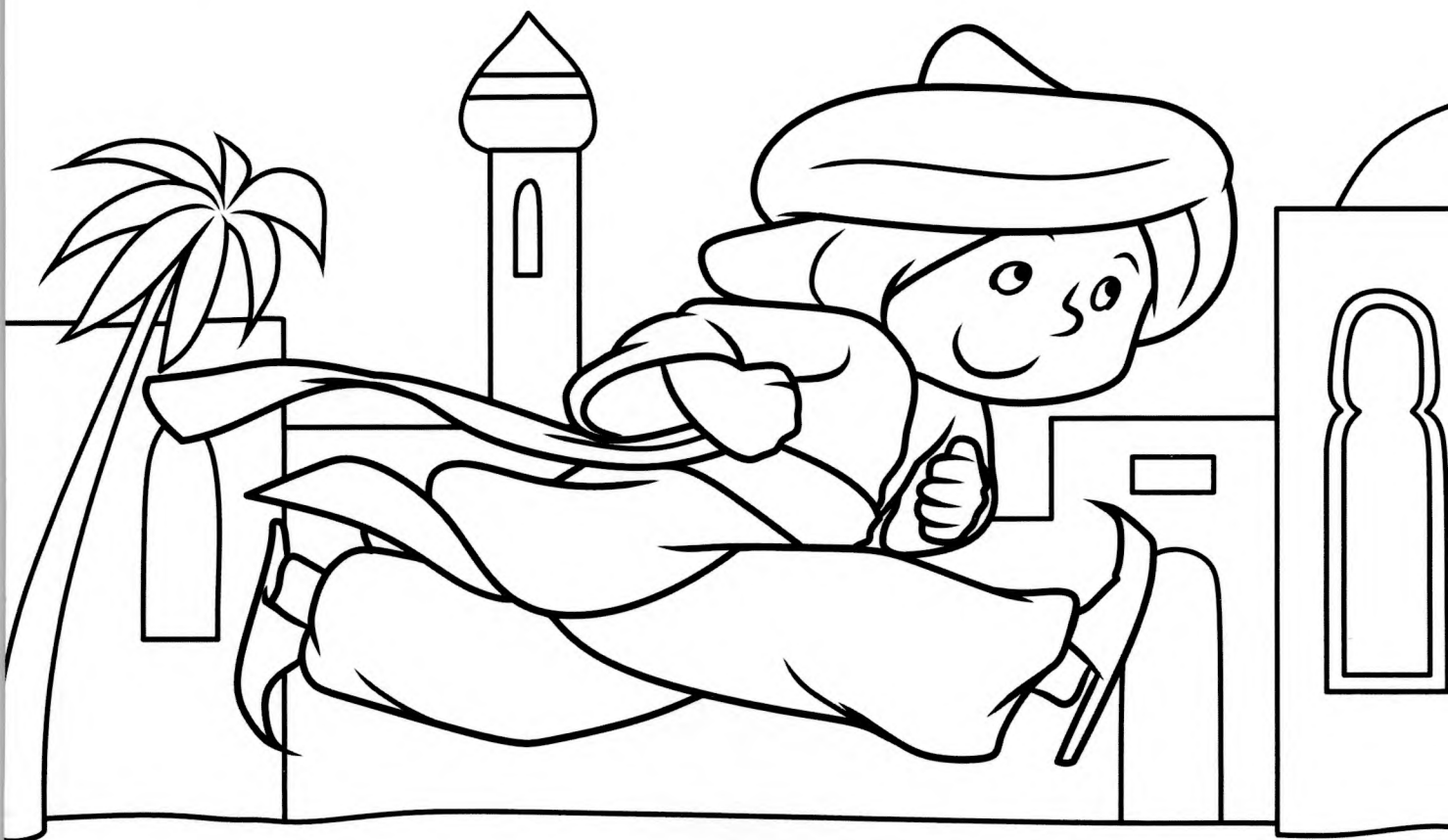


Кароль палюбіў Мука і часта дарыў яму падарункі, таму астатнія слугі зайздросцілі яму. Карлік доўга спрабаваў нешта прыдумаць, каб яго палюбілі, і нарэшце згадаў пра чароўны кіёк.

«Калі я знайду скарб, – думаў Мук, – то гэтыя ганарліўцы, мабыць, перастануць мяне ненавідзець. Кажуць, стары кароль, бацька цяперашняга, закапаў у садзе вялікае багацце, калі да горада падступіліся ворагі».

5

Пры кожнай магчымасці Маленькі Мук ішоў у сад і шукаў скарб старога караля. І вось аднойчы кіёк у яго руках задрыжаў і тройчы стукнуў па зямлі. Калі сцямнела, Маленькі Мук незаўважна прыйшоў на тое месца і пачаў капаць.



Нарэшце рыдлёўка наткнулася на жалезную накрыўку. Падняўшы яе, Мук абамлеў: у яміне стаяў вялікі гаршчок, поўны золата. Выцягнуць гаршчок Маленькі Мук не мог, а таму напхаў у кішэні як мага больш залатых манет і ціхутка вярнуўся ў палац.

Наступным ранкам карлік пачаў направа і налева раздаваць золата, але іншыя слугі сталі зайздросціць яму яшчэ больш і вырашылі дазнацца, адкуль у яго столькі грошай. Улюбёны слуга караля Кархуз прыйшоў у палац сумны і маркотны. Кароль адразу гэта заўважыў і спытаў:

– Што з табой сёння, Кархуз? Чаго ты такі сумны?

– Я сумны, бо кароль пазбавіў мяне сваёй міласці.

– Што ты балбочаш, мой добры Кархуз? Калі гэта я пазбавіў цябе міласці?

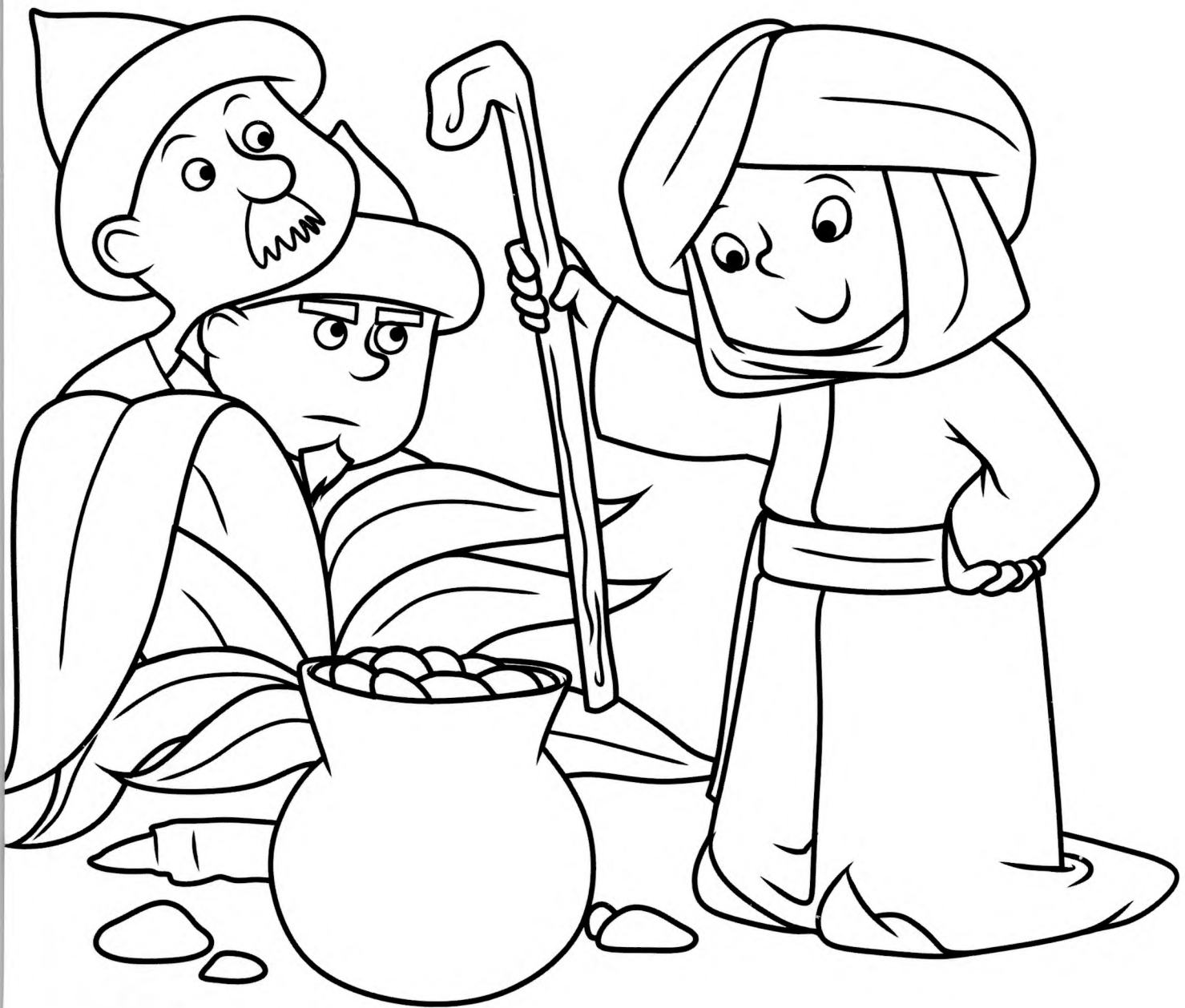
– Тады, Ваша Вялікасць, калі да вас прыйшоў працаваць ваш асабісты скараход, – адказаў Кархуз. – Вы асыпаеце яго золатам, а нам, вашым верным слугам, нічога не даяце.

І ён расказаў каралю, што ў Маленькага Мука з’явілася аднекуль шмат золата, якое ён раздае ўсім прыдворным. Кароль загадаў прасачыць за карлікам.

На бяду, якраз у той дзень Маленькі Мук зноў пайшоў у сад па грошы. Каралеўскія слугі высачылі яго і, калі ён набіў золатам поўныя кішэні, схапілі і завялі да караля.

– Ваша Вялікасць, – сказалі каралю слугі, – мы схапілі гэтага нягодніка, калі ён закопваў золата ў зямлю.

– Гэта праўда? – спытаўся ў Маленькага Мука кароль. – Адкуль у цябе столькі грошай?





– Літасцівы кароль, – прастадушна адказаў карлік, – я ні ў чым не вінаваты. Калі вашы людзі мяне схапілі, я не закопваў золата ў яму, а, наадварот, даставаў яго адтуль.

– Няшчасны! – закрычаў раззлаваны кароль. – Спачатку ты абрабаваў мяне, а цяпер хочаш так па-дурному падмануць! Закаваць яго ў ланцугі і пасадзіць у вежу!

6

Знойдзены ў садзе гаршчок з золатам аднеслі ў каралеўскую скарбніцу, а Маленькага Мука пасадзілі ў вежу і прыкавалі да сцяны кароткім жалезным ланцугом. Ён не меў надзеі ўратавацца, бо, хоць пантофлі ўсё яшчэ былі ў яго на нагах, ніяк нельга было павярнуцца на абцасе.

Ранкам у вежу прыйшоў кат і загадаў Маленькаму Муку рыхтавацца да смерці. Але карлік папрасіў, каб яго завялі да караля, і расказаў яму пра чароўны кій. Каралю захацелася праверыць, падманвае яго Мук ці не. Ён загадаў закапаць у садзе некалькі залатых манет і сказаў Муку знайсці іх. Доўга шукаць карліку не давялося. Як толькі ён дайшоў да месца, дзе былі закапаныя манеты, кіёк тройчы стукнуў па зямлі. Кароль сказаў:

– Ты, напэўна, адкрыў мне не ўсе свае таямніцы, а таму будзеш сядзець у вежы, пакуль не скажаш, чаму ты так хутка бегаеш.

Карлік тут жа расказаў каралю пра пантофлі, але не сказаў, як іх спыніць. Кароль адабраў пантофлі, абуўся і пабег. Хутка ён захацеў спыніцца, але не змог, і бегаў да таго часу, пакуль без сіл не зваліўся на зямлю.

Трошкі апрытомнейшы, ён накінуўся на карліка:

– Калі ты пасля захаду сонца яшчэ будзеш на маёй зямлі, не чакай літасці! А пантофлі і кіёк я забяру сабе!

7

Маленькі Мук паспяшаўся хутчэй пакінуць краіну злога караля і, калі адышоў дастаткова далёка, адшукаў добрае месца ля азярца пад густымі дрэвамі, лёг і заснуў.

Прачнуўшыся, ён адчуў, што прагаладаўся. Над яго галавой на дрэвах віселі вінныя ягады. Мук залез на дрэва, сарваў некалькі ягад і з асалодай іх з’еў. Пасля яму захацелася піць. Ён падышоў да азярца і схаладнеў: з вады на яго глядзела галава з аслінымі вушамі і доўгім носам. Маленькі Мук з жахам схапіўся за вушы. Яны і праўда былі як у асла. Тады ён зноў з’еў вінных ягад, але ўжо з іншага дрэва, паднёс рукі да галавы і радасна ўсклікнуў: вушы і нос зрабіліся звычайнымі. Ягады з першага дрэва павялічылі яго вушы і нос, а ягады з другога вярнулі іх да нармальных памераў. Ён набраў ягад з абодвух дрэў і пайшоў назад у краіну жорсткага караля.

У горадзе Мук пераапануўся, напоўніў кошык ягадамі з першага дрэва і скіраваўся да палаца. Там яго сустрэў каралеўскі кухар і вельмі ўзрадаваўся.

– Вось добры ласунак для караля! – сказаў ён. – Колькі ты хочаш за кош?

Маленькі Мук дорага не папрасіў, і хутка ягады трапілі да караля. Ubачыўшы поўную талерку ягад, прыдворныя запляскалі ад радасці. Кароль пачаў дзяліць пачастунак. Прынцы і прынцэсы атрымалі па дзве штукі, прыдворныя – па адной, астатняе ж кароль пакінуў сабе, бо быў сквапны і любіў салодкае. Падсунуўшы ягады бліжэй, ён пачаў іх есці.





– Што з тваімі вушамі, тата? – раптам закрычала адна прынцэса.

Кароль памацаў свае вушы і жахнуўся: яны сталі доўгімі, як у асла. А нос выцягнуўся да самага падбародка. Такія ж упрыгожанні з’явіліся ва ўсіх за сталом. Паклікалі дактароў, але яны нічым не змаглі дапамагчы.

Праз два дні Маленькі Мук купіў сабе чорны плашч і каўпак, начапіў доўгую бараду, прыйшоў у палац і сказаў, што ён лекар і можа вылечыць караля. Яму ніхто не паверыў, але Мук даў аднаму прынцу некалькі ягад, той з’еў іх, і яго нос і вушы сталі ранейшымі. Прыдворныя ўсім натоўпам кінуліся да цудоўнага лекара, але кароль апярэдзіў усіх. Ён прывёў карліка ў скарбніцу і сказаў:

– Бяры столькі золата, колькі хочаш, толькі ўратуй мяне.

Маленькі Мук убачыў у куце свой чароўны кіёк і пантофліскараходы, незаўважна падышоў да іх, абуўся, схапіў кіёк і сарваў бараду.

– Злы кароль! – закрычаў карлік. – Вось як ты заплаціў мне за верную службу! Дык заставайся ж на ўсё жыццё даўгавухім!

Ён тройчы павярнуўся на абцасе, і пакуль кароль паспеў яму хоць нешта сказаць, быў ужо далёка.

Пасля гэтага Маленькі Мук вярнуўся ў свой родны горад, і хоць выглядаў ён смешна, жыхары ставіліся да яго з павагай.

Паводле Вільгельма Гаўфа.

КАРЛІК НОС

У адным нямецкім горадзе жыў шавец з жонкай, і быў у іх сын Якаб. Жонка прадавала на рынку агародніну, а Якаб ёй дапамагаў. Адноўчы, калі маці з сынам гандлявалі, да іх падышла старая з доўгім носам, што вісеў да самага падбародка. Старая пачала абнюхваць пучкі з зелянінай і прыгаворваць:

– Кепскі тавар! Кепскі тавар!

– Гэй ты, бессаромная старая! – крыкнуў Якаб. – Нюхаш тут сваім доўгім носам нашу зеляніну ды яшчэ і лаеш яе!

Старая хрыпла адказала:

– Табе не падабаецца мой цудоўны нос? І ў цябе будзе такі ж.

– Не кажыце хлопчыку глупстваў! – прамовіла маці. – Калі хочаце нешта купіць, дык купляйце!

– Я куплю шэсць галовак капусты, – прабурчала старая. – Хай твой сын занясе мне іх дадому.

Хлопчык паклаў капусту ў кошык і пайшоў за старой. Калі яны ўвайшлі ў яе маленькі дамок, старая сказала:

– Сядай, хлопча, адпачні. Ты, мабыць, стаміўся, бо чалавечыя галовы – цяжкая ноша.

З гэтымі словамі яна выцягнула з кошыка шэсць чалавечых галоў. Якаб так спалохаўся, што ледзь не ўпаў. А старая спакойна працягвала:

– Цябе трэба ўзнагародзіць за паслухмянасць. Зараз я звару табе суп.

Тут яна свіснула ў свісток, і на кухню прыбеглі марскія свінкі і вавёркі, якія пачалі падаваць старой місы і патэльні,



яйкі і муку. А ля пліты мітусілася сама гаспадыня. Вось у гаршку нешта забулькатала, па пакоі разнёсся прыемны пах, старая зняла гаршчок з пліты і наліла Якабу супу. Як толькі хлопчык даеў, свінкі запалілі ў жароўні нейкую духмянасць. Па пакоі паплыў шызаваты дым, наганяючы на малога дрымоту, так што ён незаўважна для сябе заснуў на канапе.

Яму прысніўся дзіўны сон. Нібыта яго ўхуталі ў вавёрчыну шкуру, ён ператварыўся ў вавёрку і зрабіўся слугой у доме. Спачатку ён чысціў абутак. Праз год пачаў лавіць у сонечных прамянях пылінкі і прасейваць іх праз сіта, каб пячы з іх хлеб. Яшчэ праз год Якабу даручылі здабываць для старой ваду. Потым ён націраў у пакоях падлогу адмысловымі шчоткамі. А на пяты год Якабу нарэшце дазволілі служыць на кухні. Гэта была пачэсная праца, і хлопчык зрабіўся выдатным кухарам.

Сем гадоў служыў Якаб старой. І вось аднойчы, калі яна сышла, ён палез у кладоўку па травы і раптам убачыў там маленькую шафку, якой раней не заўважаў. Якаб з цікаўнасцю зазірнуў туды і знайшоў маленькія кошыкі з яркачырвонымі кветачкамі. Ён панюхаў іх і адчуў знаёмы водар: такі самы ішоў ад супу, якім у першы дзень накарміла яго старая. Хлопчык гучна чхнуў і прагнуўся.

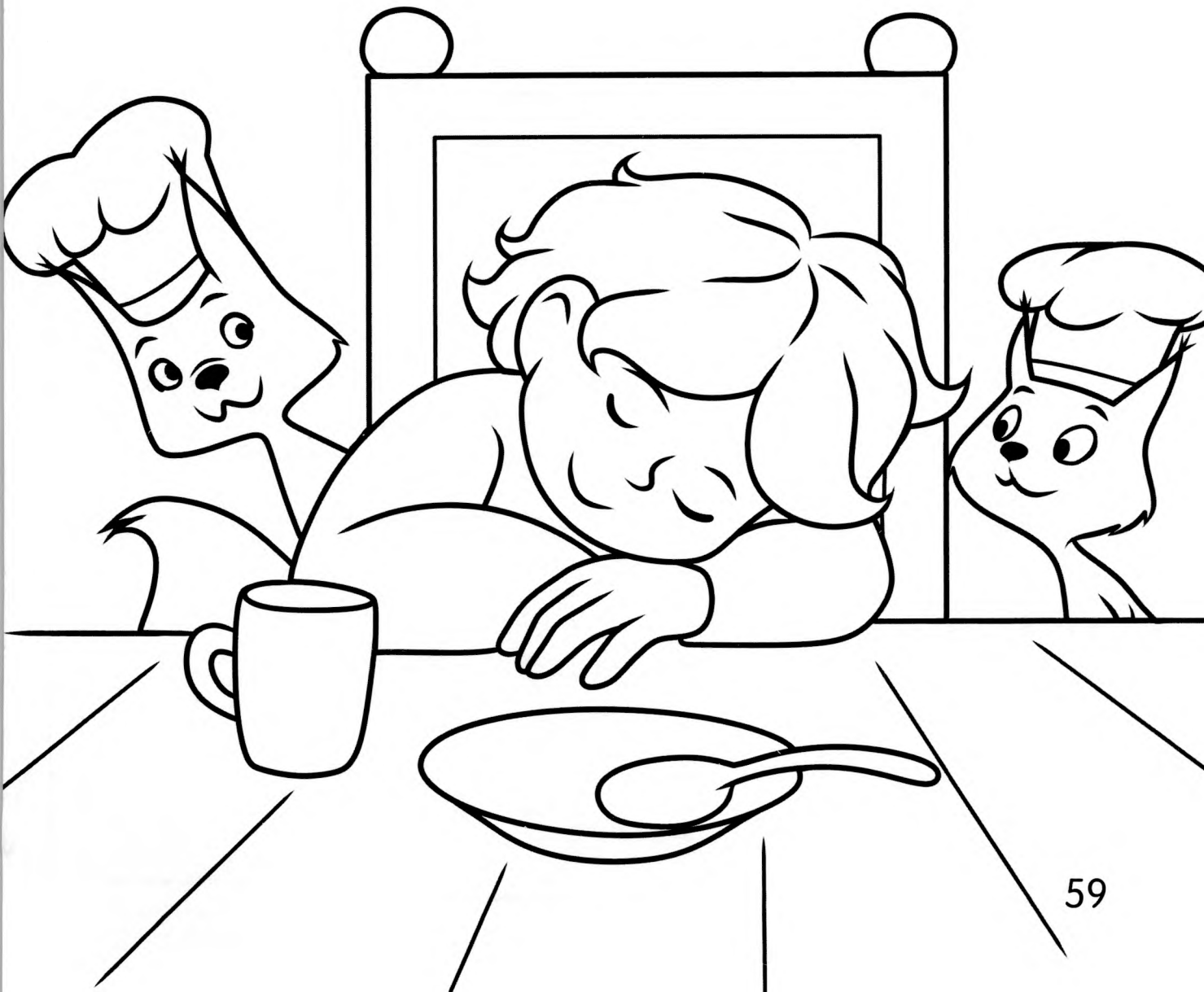
Ён спалохаўся, што задрамаў у чужым доме, і паімчаўся хутчэй да маці, не звяртаючы ўвагі на тое, што яго цела зрабілася быццам драўлянае, а нос раз за разам чапляўся за сцены. Дабраўшыся да рынку, Якаб заўважыў, што маці вельмі сумная.

– Мама, што з табой? – закрычаў ён.

Маці паглядзела на Якаба, але не пазнала яго і ўскрыкнула ад жаху:

– Чаго табе трэба, страшны карлік? Ты палохаеш маіх пакупнікоў ды яшчэ смяешся з майго гора! Сем гадоў я не бачыла сына!

Бедны Якаб не ведаў, што і думаць. Што здарылася? Хлопчык памацаў свой нос – ён быў доўгі і тоўсты. Старая ператварыла яго ў насатага карліка! Значыць, ён сапраўды сем гадоў быў вавёркай, усё гэта яму не прыснілася?





Пабадзяўшыся па горадзе, Якаб успомніў, што ўмее добра гатаваць, і вырашыў пайсці на службу да герцага.

Агледзеўшы Якаба з галавы да ног, галоўны герцагскі кухар зарагатаў:

– Няўжо ты хочаш тут працаваць? Ты ж нават да пліты не дацягнешся!

Аднак Якаб не збянтэжыўся.

– Даручыце мне прыгатаваць што-небудзь смачнае, – сказаў ён, – і я пакажу вам сваё майстэрства.

– Яго светласць жадае на сняданак дацкага супу з чырвонымі клёцкамі. Вось і гатуй дацкі суп!

Якаб ўзрадаваўся, бо калі ён быў вавёркай, то часта гатаваў старой менавіта гэты суп. Ён зрабіў усё найлепшым чынам, і герцаг з апетытам з’еў усё, што было ў талерцы.

– Сняданак быў смачнейшы, чым звычайна, – сказаў герцаг. – Паклічце сюды кухара, які яго гатаваў.

Калі слугі прывялі да яго карліка, герцаг здзівіўся, але сказаў:

– Заставайся ў палацы. Будзеш звацца Карлік Нос і атрымаеш пасаду памочніка галоўнага кухара.

Мінула два гады. Якаб працаваў кухарам і быў амаль задаволены сваім лёсам, але часта сумаваў па маці і бацьку.

Аднойчы ён купіў на рынку гуску і спяшаўся як мага хутчэй зарэзаць яе на абед. Але раптам птушка, быццам прачытаўшы яго думкі, сказала:

– Карлік, ты мяне не рэж, бо адразу ж і памрэш!

– Вось дык дзіва! – сказаў Якаб.



– Я не заўсёды была птушкай, – прамовіла гуска. – Мяне завуць Мімі, і я дачка чарадзея Ветэрбока. А ў гуску мяне ператварыла злая вядзьмарка.

Карлік таксама расказаў ёй сваю гісторыю. Мімі сказала:

– Я сама трошкі чарадзейка, і таму здагадваюся, што старая зачаравала цябе з дапамогай траўкі, якую паклала ў суп. Калі ты панюхаеш яе яшчэ раз, то зробішся самім сабой. Бацька навучыў мяне разбірацца ў травах, і я магу яе знайсці. Ці ёсць каля палаца каштаны?

– Так! – радасна закрычаў карлік.

– Гэтая трава расце толькі пад каштанамі, – сказала Мімі.

Карлік узяў яе на рукі і вынес да каштанаў на беразе возера. Мімі замахала крыламі, засунула дзюбу ў траву, сарвала нейкую кветку і працягнула яе Якабу:

– Вось яна!

Карлік панюхаў кветку, і тут яго шыя пачала выцягвацца, нос зрабіўся карацейшым, а ногі – даўжэйшымі. Ён зноў стаў такім жа, як быў раней. Мімі расплакалася ад шчасця, а Якаб узяў яе на рукі, і яны патаемна выправіліся на востраў, дзе жыве бацька Мімі. Чараўнік адразу ж вярнуў дачцэ чалавечае аблічча і даў Якабу шмат падарункаў, з якімі хлопец пайшоў да сваіх бацькоў. Як жа яны ўзрадаваліся, зноў убачыўшы свайго сына!

Вось і ўся казка пра Карліка Носа.

Паводле Вільгельма Гаўфа.

Змест

Прадмова	1
Папялушка, ці Крышталёвы пантофлік. Шарль Перо	2
Чараўніца. Шарль Перо	16
Кот у ботах. Шарль Перо	23
Спадарыня Завіруха. Браты Грым	32
Маленькі Мук. Паводле Вільгельма Гаўфа	41
Карлік Нос. Паводле Вільгельма Гаўфа	56



Серыя заснавана ў 2016 годзе

Рэцэнзент

старшыня Рэсп. тэрмінал. камісіі пры НАН Беларусі, д-р філал. навук,
праф., чл.-кар. НАН Беларусі **А. М. Булыка**

Выданне развіваючага навучання
ВУЧЫМСЯ РАЗАМ

ЧЫТАНКА-МАЛЯВАНКА

Для дзяцей ад пяці гадоў

**Казкі замежных пісьменнікаў
(Ш. Перо, браты Грым, В. Гаўф)**

Для сумеснай работы дарослага і дзіцяці дашкольнага ўзросту

Пераклад *Зміцера Коласа, Г. В. Янкуты*
Мастак *Н. Н. Гайда*
Адказы за выпуск *Д. Л. Дзямбоўскі*

Падпісана ў друк 03.11.2016. Фармат 84x108 ¹/₁₆. Папера афсетная. Гарнітура «Rotonda».
Друк афсетны. Ум. друк. арк. 6,72. Ул.-выд. арк. 6,69. Тыраж 2100 экз. Заказ 2688.

Таварыства з дадатковай адказнасцю «Аверсэв».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/15 ад 02.08.2013.
Вул. М. Олешава, 1, офіс 309, 220090, Мінск, Рэспубліка Беларусь.

E-mail: info@aversev.by; www.aversev.by

Кантактныя тэлефоны: (017) 268-09-79, 268-08-78.

Для пісьмаў: а/с 3, 220090, Мінск.

Дзяржаўнае прадпрыемства «Выдавецтва "Беларускі Дом друку"».

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 2/102 ад 01.04.2014.
Прасп. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск, Рэспубліка Беларусь.

УДК 373.2.016:003-028.31
ББК 74.102
Ч-97

ISBN 978-985-533-417-1

© Колас Зміцер, пераклад
на беларускую мову, 2016
© Афармленне. ТДА «Аверсэв», 2016

Вазьмі ў рукі алоўкі ці фарбы яркіх колераў і выпраўляйся ў вясёлае падарожжа з героямі ўлюбёных твораў.

Чытай разам з дарослымі, размалёўвай, выдумляй. Стварай сваю казку сам!

У гэтай серыі:



ISBN 978-985-533-417-1



9 789855 334171